

GREGORY JUSDANIS
Kurgu Hedef Tahtasında
Edebiyatın Savunusu

GREGORY JUSDANIS Kuzey Yunanistan'da doğdu. Başlıca çalışma alanları arasında Yunan edebiyatı, edebiyat kuramı, milliyetçilik ve kültür yer alıyor. Türkçede yayımlanmış kitapları: *Gecikmiş Modernlik ve Estetik Kültür - Milli Edebiyatın İcat Edilişi* (Metis Yayınları, 1998), *Kurgu Hedef Tahtasında - Edebiyatın Savunusu* (Koç Üniversitesi Yayınları, 2012; İletişim Yayınları, 2024).

Koç Üniversitesi Yayınları, 2012 (1 baskı)

Fiction Agonistes. In Defense of Literature

© 2010 The Board of Trustees of the Leland Stanford Jr. University

Bu kitabın yayın hakları Stanford University Press'ten alınmıştır.

İletişim Yayınları 3392 • Edebiyat Eleştirisi 79

ISBN-13: 978-975-05-3616-8

© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2024, İstanbul

EDITÖR Emre Bayın

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Celal Galip

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

GREGORY JUSDANIS

Kurgu Hedef Tahtasında

Edebiyatın Savunusu

*Fiction Agonistes
In Defense of Literature*

ÇEVİREN Çiçek Öztekin

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	7
Önsöz	9
BİRİNCİ BÖLÜM	
Uvertür ve Temalar	17
Tanımlar.....	18
Edebiyat terörü.....	21
Peki öğrencilerimize ne diyeceğiz?.....	24
Sanata övgü.....	26
Hikâye edilen bir varoluş.....	32
Hakikatin güzelliği.....	34
İKİNCİ BÖLÜM	
Sanatın Savunusu	37
Şiire saldırı.....	39
Sanat ve adalet.....	43
Estetizmin cazibesi.....	48
Sınırları ortadan kaldırmak.....	50
Organik sanat?.....	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İki Özerklik Üzerine	63
Kant estetiği.....	64
Toplumsal alan olarak sanat.....	72
Estetik özerklik “sanat sanat içindir” demek değildir.....	73
Özerkliğin müphemliği.....	75
Özerk sanat kamusal sanattır.....	81
Sadece özerk sanat siyasi olabilir.....	86

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Parabasis Olarak Sanat	93
Gerçek olan ile olmayan arasındaki fark olarak edebiyat.....	94
Sınır olarak edebiyat.....	100
Edebi fark.....	103
Edebiyatın hareket alanı.....	108
Parabasis.....	115

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yaşamak ile Gibi Yapmak Arasındaki Çizgi	125
Sahnenin tamamı parabisistir.....	127
Anlatı çerçeveleri.....	139

ALTINCI BÖLÜM

Bir Kurgunun Geleceği veya, Parataktikte Parabatik Var mı?	157
Kitabın sonu mu geldi?.....	164
Hipermetin heyecanı.....	167
Geçişler.....	177
KAYNAKÇA	183

TEŞEKKÜR

Eğer edebiyatın savunuya ihtiyacı varsa, dostlarım ve ailem de teşekkürü hak ediyor. Eşim Julian Anderson, o romancı gözüyle, yazılarımın her birini satır satır okumuştur. Beni her zaman daha iyi bir yazar olmaya teşvik etmiştir. Vassilis Lambropoulos'un kışkırtmaları, tavsiyeleri ve dostane kulağı olmasaydı şu anda nerede olurdu bilmem. Gelmiş geçmiş en kültürlü hukukçulardan Jim Zafris, metnin sayfalarını o pratik kalemle düzeltti. Hem öğrencim hem meslektaşım olan Ric Rader, taslağın üzerinden iki defa geçerek fazla dağılmamamı sağladı. Ancak Jim Phelan kadar dikkatli bir editör altın makası kullanacak denli cesur olabilirdi. Şu ana kadar sadece iki kez yüz yüze görüşmüş olmamıza rağmen Roland Greene'in kaç defa yardıma koştüğünü bilmiyorum bile.

Çocuklarım Adrian, Alexander ve Clare yıllarca edebiyat ve özerk estetik konusunda beni haddinden fazla dinledikleri için teşekkürü hak ediyorlar.

Metnin ilk taslaklarından birini okumuş olan Joe Hen Schulte-Sasse bir dizi düzelti önerdi. Nina Berman, Dick Davis ve Yiorgos Anagnostou, metindeki kilit olgular ve düşünceler konusunda çok değerli kaynakça önerilerinde bulundu, açıklamalar sundu. Sebastian Knowles benimle, o engin İngiliz moder-

nizmi birikimini paylaştı. Ohio State Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi bu projeyi tamamlayabilmek için bana zaman sağladı. Stanford University Press'ten Emily-Jane Cohen son derece titiz ve bilgili bir editör. Yardımcısı Sarah Crane Newman da eli çabuk, yardımcı olan, verimli çalışan bir kişi. Adımı bilmediğim iki hakeme de teşekkür etmek istiyorum, yorumları kitabın argümanını inceltmemde yardımcı oldu. Son okuma sürecini takip eden Margaret Pinette son derece profesyonel çalıştı.

Bu kitabı anneme ve artık aramızda olmayan babama adıyorum, çalışmamı okuyamamış da olsalar her zaman desteklediklerini biliyorum.

Önsöz

İşte size "güzelliği" tartışan iki yetişkin adam
Ne kadar ciddi ne kadar mağrurlar
Sanki soya fasulyesi fiyatları gibi
Alelade bir mevzudan bahsediyorlar

– B.H. FAIRCHILD, "Güzellik"

Bu adamları kıskanıyorum. Güzellik hakkında konuşurken bazen kaybolduğumu itiraf etmeliyim. Kolayca bir roman veya filme kendimi kaptırırım ya da bazı resimler karşısında tutulur kalırım, fakat bu deneyimin neden önemli olduğunu akademik dilde ifade etmeye gelince sık sık bocalarım. Elbette böylesi bir ikilem yaşayan tek kişi olmadığımı biliyorum. Benden önce de pek çok kişi estetik tutulmanın, akademik söylemin ciddiyetiyle bağdaşmadığı sonucuna varmıştır. Ya da belki sadece öğrencilere bu tip coşkulara kapılma izni veriliyor. Peki neden?

Bir zamanlar kültürün bizi daha iyi insan yaptığına, sorunlarımızın çözümlerini edebiyatta bulabileceğimize veya sanatın hayatın kusurları, adaletsizlikleri karşısında teselli verdiğiğine inanırdık. En azından ben, Anglosakson burjuva kültürüne girerken bu ilkeleri kabullenmiştim, tıpkı benden önceki pek çok kişi gibi. Avrupa Aydınlanmasına asimile olan Yahudiler için kullanılan ifadeyle *Romansfâhig*, yani roman okuru olup çıkmıştım. Ama artık pek çok nedenden ötürü, edebiyatla ken-